

UCHWAŁA NR
RADY GMINY JASIONÓWKA

z dnia 2018 r.

**w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar
Przemocy w Rodzinie na lata 2019-2021**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2018 r. poz. 994, poz. 1000, poz. 1349, poz. 1432) oraz art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 r. poz. 1390) uchwała się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się „Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2019-2021” w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady

Leszek Lewicki

Załącznik do uchwały Nr

Rady Gminy Jasionówka

z dnia 2018 r.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2019-2021

I. WPROWADZENIE

Problem przemocy w rodzinie od wielu lat nagłaśniany jest przez media oraz wszelkiego rodzaju instytucje, w związku z czym wzrasta świadomość społeczeństwa w tej kwestii. Początkowo problem ten był bagatelizowany. Wiele osób nie zdawało sobie sprawy, że przemoc w rodzinie jest przestępstwem i wpływa destrukcyjnie nie tylko na ofiarę przemocy ale również całą rodzinę i społeczeństwo, w związku z tym władze państwa oraz różnego rodzaju instytucje podejmują różnorodne działania, które mają na celu łagodzenie skutków społecznych zjawiska przemocy.

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 r. poz. 1390) określa działania mające za zadanie zapobieganie zjawisku przemocy w rodzinie. Ustawa ta została przyjęta „w celu zwiększenia skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz inicjowania i wspierania działań polegających na podnoszeniu świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków przemocy w rodzinie”.

Przemoc w rodzinie jest problemem trudnym do zdiagnozowania, ponieważ nie wszystkie ofiary przemocy otwarcie przyznają się do sytuacji panującej w ich rodzinie. Wielu specjalistów wskazuje, że jest to jeden ze szczególnie ważnych problemów społecznych w Polsce, który wymaga podjęcia szerokiego, dobrze zorganizowanego i zaplanowanego na wiele lat programu przeciwdziałania, którego realizacja powinna przyczynić się do poprawy stanu bezpieczeństwa ofiar przemocy w rodzinie oraz ich rodzin. Niebagatelny wpływ na stosowanie przemocy w rodzinie ma również dziedziczenie wzorca przemocy z rodziny pochodzenia. Dzieci wychowujące się w rodzinach z problemem przemocy przyswajają sobie zachowania dorosłych, których są świadkami lub ofiarami. Uczą się, że najlepszym i najbardziej skutecznym sposobem rozwiązywania konfliktów jest przemoc. Wpływ na stosowanie przemocy w rodzinie może mieć także uzależnienie/nadużywanie alkoholu. Wielu sprawców przemocy w rodzinie w chwili popełnienia czynu jest pod wpływem alkoholu. Należy pamiętać, że alkohol osłabia kontrolę nad zachowaniem i zwiększa prawdopodobieństwo reagowania złością i gniewem na trudności oraz niepowodzenia życiowe. Uzależnienie od alkoholu nie zwalnia z odpowiedzialności za swoje czyny mimo, że sprawcy często wykorzystują fakt bycia nietrzeźwym jako czynnik usprawiedliwiający ich zachowanie.

Gminny Program na lata 2019-2021 jest realizacją ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, zgodnie z którą do zadań własnych gminy należy opracowywanie programów ochrony ofiar przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

Adresatami Programu są nie tylko różne służby społeczne, instytucje czy organizacje pozarządowe, ale również lokalna społeczność Gminy oraz wszyscy ci, którzy na co dzień są świadkami przemocy, doznają przemocy lub też ją stosują.

Program ten ma także charakter profilaktyczny i edukacyjny.

II. PODSTAWY PRAWNE

Program będzie realizowany w oparciu o następujące akty prawne:

- Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie;
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2018 r. poz. 1508 ze zm.),
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2018 r. poz. 2137 ze zm.),
- Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2017 r. poz. 682),
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (Dz. U. z 2018 r. poz. 1600 ze zm.),
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2018 r. poz. 1987 ze zm.),
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2018 r. poz. 1030 ze zm.),
- Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2016-2025
- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii.

III. PRZEMOC W RODZINIE

Rodzina stanowi podstawowy element struktury społecznej. To właśnie w rodzinie kształtuje się osobowość człowieka, jego poglądy, styl życia, system norm i wartości. Istotną rolę w rodzinie odgrywają wzajemne relacje pomiędzy członkami rodziny, oparte na miłości, zrozumieniu oraz wzajemnej pomocy i szacunku. W przypadku dezorganizacji, rodzina nie jest w stanie realizować podstawowych zadań. Relacje w rodzinie ulegają zaburzeniu, łamane są reguły, a zachowania poszczególnych członków rodziny stają się sprzeczne z normami prawnymi i moralnymi oraz oczekiwaniami społecznymi, a w wielu przypadkach sprzeczne z obowiązującym prawem.

Przemoc jest zjawiskiem występującym powszechnie w społeczeństwie i dotyka rodziny o różnym statusie społecznym. Jest jednocześnie skutkiem jak i przyczyną dysfunkcji w rodzinie. Należy do kategorii zachowań negatywnych i szkodliwych społecznie. Mimo, że przemoc w rodzinie występuje w relacjach międzyludzkich od zawsze, to mówiono o niej niewiele, nie postrzegano jej jako poważnego zaburzenia w funkcjonowaniu rodziny, które prowadzi do poważnych naruszeń norm moralnych i prawnych, a w skrajnych przypadkach do poważnych okaleczeń czy zabójstw.

Wokół przemocy narosło wiele mitów. Jednym z nich jest przekonanie, że jest to zjawisko marginalne, występujące wyłącznie w patologicznych środowiskach. Tymczasem według danych statystycznych przemoc w rodzinie jest zjawiskiem powszechnym i stanowi poważny problem społeczny. Znęcanie się nad rodziną jest najczęściej popełnianym przestępstwem w Polsce, zaraz po przestępstwach przeciwko mieniu i życiu.

1. Definicje przemocy

Przemoc w rodzinie – zwana także potocznie przemocą domową, to jednorazowe albo powtarzające się

umyślne działanie lub zaniechanie działań koniecznych do ochrony zdrowia i życia, naruszające prawa lub dobra osobiste osób najbliższych (małżonek, wstępny, zstępny, rodzeństwo, powinowaty w tej samej linii lub stopniu, osoba pozostająca w stosunku przysposobienia oraz jej małżonek, osoba pozostająca we wspólnym pożyciu), a także innych osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących, narażające te osoby w szczególności na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą (art. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie).

Przemoc w rodzinie:

- ***Jest intencjonalna*** - czyli jest zamierzonym działaniem ukierunkowanym na ofiarę i ma na celu kontrolowanie jej i podporządkowanie; zmierza do osiągnięcia jakiegoś celu.
- ***Siły są nierówne*** – wykorzystuje przewagę sił, uniemożliwiając samoobronę, opiera się na władzy i kontroli.
- ***Jest zjawiskiem wynikającym z działania człowieka*** – działanie lub zaniechanie działań jest dokonywane przez jednego członka rodziny przeciwko pozostałym.
- ***Narusza prawa i dobra osobiste*** - sprawca wykorzystuje przewagę siły, ogranicza podstawowe potrzeby niezbędne do prawidłowego funkcjonowania (fizjologiczne, bezpieczeństwa) oraz narusza podstawowe prawa ofiary (np. prawo do nietykalności fizycznej, godności, szacunku, itd.).
- ***Powoduje cierpienie i ból*** - sprawca naraża zdrowie i życie ofiary na poważne szkody, doświadczanie bólu i cierpienia sprawia, że ofiara ma mniejszą zdolność do samoobrony.

2. Rodzaje przemocy w rodzinie

RODZAJE PRZEMOCY	KATALOG ZACHOWAŃ
przemoc fizyczna	popychanie, odpychanie, obezwładnianie, przytrzymywanie, policzkowanie, szczypanie, kopanie, duszenie, bicie otwartą ręką i pięściami, bicie przedmiotami, ciskanie w kogoś przedmiotami, parzenie, polewanie substancjami żrącymi, użycie broni, porzucanie w niebezpiecznej okolicy, nieudzielanie koniecznej pomocy, itp.
przemoc psychiczna	wyśmiewanie poglądów, religii, pochodzenia, narzucanie własnych poglądów, karanie przez odmowę uczuć, zainteresowania, szacunku, stała krytyka, wmawianie choroby psychicznej, izolacja społeczna (kontrolowanie i ograniczanie kontaktów z innymi osobami), domaganie się posłuszeństwa, ograniczanie snu i pożywienia, degradacja werbalna (wyzywanie, poniżanie, upokarzanie, zawstydzanie), stosowanie gróźb, itp.
przemoc seksualna	wymuszanie pożycia seksualnego, wymuszanie nieakceptowanych pieszczot i praktyk seksualnych, wymuszanie seksu z osobami trzecimi, sadystyczne formy współżycia seksualnego, demonstrowanie zazdrości, krytyka zachowań seksualnych kobiety, itp.
przemoc ekonomiczna	odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwianie podjęcia pracy zarobkowej, nie zaspakajanie podstawowych, materialnych potrzeb rodziny, itp.

Innym rodzajem przemocy w rodzinie jest zaniedbanie.

Zaniedbanie – to zjawisko społeczne odnosi się w szczególności do relacji dziecko – rodzic. Będzie to ciągle niezaspokajanie podstawowych potrzeb fizycznych i emocjonalnych dziecka oraz brak zapewnienia właściwej uwagi i troski rodzicielskiej m.in. w zakresie:

- emocjonalnego kontaktu i więzi;
- reagowania na trudności, które przeżywa dziecko;
- okazywania wsparcia, troski, zainteresowania i opieki;
- otwartości na potrzeby dziecka;
- zapewnienia odpowiednich warunków materialnych, socjalnych;
- właściwego ubioru, który będzie dostosowany do wieku i pory roku;
- opieka medyczna i edukacja;
- odpowiednie pokierowanie rozwojem.

Zaniedbanie nie wiąże się z użyciem siły, jednak może powodować poważne szkody psychiczne oraz uszczerbek na zdrowiu.

3. Nadużywanie alkoholu a przemoc

Przyczyną przemocy w rodzinie bardzo często jest nadużywanie alkoholu. Osoby znajdujące się w stanie upojenia alkoholowego tracą kontrolę nad własnym zachowaniem. Pod wpływem alkoholu zanikają istniejące w człowieku hamulce, wewnętrzne zakazy krępujące jego zachowanie. Częste nadużywanie alkoholu prowadzi do nasilenia się zachowań agresywnych. Nawet osoba uznawana normalnie za spokojną i opanowaną, w stanie upojenia alkoholowego, może stosować przemoc niszcząc swoją rodzinę.

Fakt, że pijany człowiek nie potrafi logicznie myśleć, rozumieć i oceniać swoich czynów oraz nie docierają do niego racjonalne argumenty, nie może w żaden sposób usprawiedliwiać jego agresywnych zachowań. Uzależnienie od alkoholu sprawcy przemocy nie jest okolicznością łagodzącą. Sprawca, wprowadzając się w stan nietrzeźwości ponosi pełną odpowiedzialność za swoje zachowanie. Należy pamiętać, że uzależnienie od alkoholu wywiera zły wpływ nie tylko na osobę, która pije, ale stanowi poważne zagrożenie dla innych członków rodziny. Życie z alkoholikiem może doprowadzić do współzależnienia. Zarówno osoby uzależnione jak i współzależnione wymagają specjalistycznej pomocy terapeutycznej.

Osoby pokrzywdzone niechętnie przyznają się do tego, że w rodzinie występuje problem alkoholu i przemocy i nie jest im łatwo o tym mówić. Wstyd, że w rodzinie ma się kogoś, kto pije i terroryzuje swoich bliskich, obawa przed reakcją otoczenia, strach przed zemstą dręczyciela, czy nieracjonalne poczucie bycia współwinnym utrudnia zwrócenie się po pomoc.

Jednakże wszystkie instytucje państwowe i samorządowe, które w związku ze swoją działalnością dowiedziały się o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu są zobowiązane niezwłocznie poinformować o tym prokuraturę lub policję. Zaniechanie tego obowiązku może skutkować odpowiedzialnością karną.

4. Problem przemocy w rodzinie na terenie Gminy Jasionówka

Na terenie Gminy Jasionówka z powodu występowania różnorodnych dysfunkcji i problemów, w tym przemocy w rodzinie, pomocą Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jasionówce w 2017 roku objęto:

- praca socjalna - 96 rodzin, w tym 172 osoby,
- interwencja kryzysowa - 21 rodzin, w tym 42 osoby,
- poradnictwo - 56 rodzin, w tym 89 osób.

Natomiast do czerwca 2018 r. pomocą objęto:

- praca socjalna - 81 rodzin, w tym 234 osoby,
- interwencja kryzysowa - 13 rodzin, w tym 41 osób,
- poradnictwo - 27 rodzin, w tym 72 osoby.

W roku 2017 prowadzone były 4 „Niebieskie karty”. Natomiast w roku 2018 - 6 „Niebieskich kart”. Rodziny te były systematycznie monitorowane przez pracowników socjalnych oraz dzielnicowego. W ramach prac zespołu interdyscyplinarnego i grup roboczych z osobami podejrzanymi o stosowanie przemocy przeprowadzono rozmowy interwencyjne oraz zaproponowano udział w programach edukacyjno - korekcyjnych dla sprawców przemocy. Zostali też wezwani do Punktu Konsultacyjnego, skierowani do Poradni Leczenia Uzależnień w Mońkach na leczenie odwykowe.

IV. SYSTEM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE W GMINIE JASIONÓWKA

1. Zadania gminy w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Zgodnie z art. 6 ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie są realizowane przez organy administracji rządowej i jednostki samorządu terytorialnego na zasadach określonych w przepisach ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, lub ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

Do zadań własnych gminy należy w szczególności tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym:

- 1) opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie;
- 2) prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie;
- 3) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia;
- 4) tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

2. Zespół Interdyscyplinarny

W celu realizacji zadań określonych w przytoczonych wyżej przepisach w Gminie Jasionówka uruchamia się gminny system przeciwdziałania przemocy w rodzinie oparty na:

- 1) pracy Zespołu Interdyscyplinarnego (art. 9a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie);
- 2) ścisłej współpracy z instytucjami takimi jak jednostki organizacyjne pomocy społecznej, gminna komisja rozwiązywania problemów alkoholowych; policja; oświata; ochrona zdrowia, kuratorzy sądowi, organizacjami pozarządowymi w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie na podstawie zawartych porozumień między Wójtem a tymi podmiotami.

3. Cele Programu przeciwdziałania przemocy

Celem głównym Programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie jest podejmowanie wszelkich działań wśród społeczności lokalnej na terenie Gminy Jasionówka na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Cele szczegółowe gminnego programu przeciwdziałania przemocy w Gminie Jasionówka:

1. Dostarczenie rzetelnej informacji o zjawisku przemocy (jakie zachowania są przemocą, kto uczestniczy w przemoc).
2. Dostarczenie rzetelnej informacji o konsekwencjach stosowania przemocy przez sprawcę.
3. Poinformowanie zarówno osoby doznającej przemocy jak i osoby stosującej przemoc o możliwościach szukania pomocy.
4. Zdiagnozowanie sytuacji rodzinnej pod względem bezpieczeństwa i potrzeb rodziny.
5. Zapewnienie bezpieczeństwa członkom rodziny gdzie występuje przemoc.
6. Uruchomienie wszelkich procedur na rzecz dobra dziecka w tej rodzinie.
7. Kompleksowa pomoc rodzinom uwikłanym w przemoc domową.
8. Dostarczenie rzetelnej informacji o zjawisku przemocy rówieśniczej oraz uruchomienie wszelkich procedur na rzecz dobra dziecka w szkole

4. Zadania programu

Lp.	Zadanie	Opis zadania	Termin realizacji	Realizator koordynator lub
1	Prowadzenie przez Zespół Interdyscyplinarny zintegrowanych i skoordynowanych działań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie	<p>Podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie, mających za zadanie zapobieganie zjawisku przemocy</p> <p>Diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie</p> <p>Inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie</p> <p>Opracowywanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach</p> <p>Rozpowszechnianie informacji o instytucjach oraz możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym</p> <p>Inicjowanie działań w stosunku do sprawców przemocy</p> <p>Monitorowanie sytuacji rodzin zagrożonych i dotkniętych przemocą w rodzinie</p> <p>Prowadzenie dokumentacji działań podejmowanych wobec rodzin, w których występuje przemoc oraz efektów tych działań</p>	Od 2019 r.	<p>GOPS</p> <p>Przewodniczący Zespołu Interdyscyplinarnego</p>

2	Realizacja programów ochrony osób doznających przemocy w rodzinie	<p>Kierowanie osób doznających przemocy w rodzinie do Punktu Konsultacyjnego, prawnika i psychologa,</p> <p>Współpraca z instytucjami prowadzącymi domy samotnej matki oraz z Ośrodkiem Interwencji Kryzysowej w Mońkach</p> <p>Praca socjalna z osobami doznającymi przemocy.</p> <p>Praca socjalna ze świadkami przemocy, w tym dziećmi</p>	Od 2019 r.	<p>Zespół Interdyscyplinarny</p> <p>Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych</p> <p>GOPS</p> <p>Policja</p>
3	Dostarczanie informacji dotyczących zjawiska przemocy w rodzinie mieszkańcom Gminy Jasionówka	<p>Dostarczanie informacji o instytucjach udzielających pomocy i wsparcia ofiarom przemocy w rodzinie,</p> <p>Rozpowszechnianie materiałów edukacyjnych (brochurek, ulotek, plakatów itp.) dotyczących przemocy w rodzinie.</p>	Od 2019 r.	<p>GOPS</p> <p>Zespół Interdyscyplinarny</p> <p>Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych</p> <p>Policja</p> <p>Zespół Szkolno-Przedszkolny</p>

V. FINANSOWANIE I EWALUACJA PROGRAMU

Źródłem finansowania Programu są środki własne gminy będące w dyspozycji Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów alkoholowych na realizację zadań przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Niniejszy program podlega ewaluacji. Formą ewaluacji będą protokoły z zebrań Zespołu Interdyscyplinarnego.